

גרשון גרשון

מי זאת עולה מן המדבר

האובך המרצד נשקף מבעד לעינית ונראה כמו ים אינסופי של גלים, משנים צורה וצבע, נופלים ומתרוממים בתנועה מתמדת. כבר אי אפשר היה לסמוך על מה שהעין רואה גם לא על השעונים, המצפנים, כיווני הרוח וגם השגרה הייתה בולטת בשינויים אינסופיים. הלחימה אחרי ארבעה ימים נכנסה לשלב בו לזמן לא היה ערך וגם לא למרחק מכאן לשם, המקום ממנו אנחנו מצפים שהאויב יגיע לבסוף. אולי לא בדיוק ארבעה ימים. ידענו שהאויב מולנו בארבעת אלפים, מקסימום חמשת אלפים, ולצורך פגיעת בול במטרה היינו זקוקים לחמישה-שישה פגזים. פגיעה היא פגיעה רק אם זיהית בוודאות הבהק של פגיעה, אפילו שפשוף קליע בדופן טנק, או בשרשרת או במשהו אחר. ממרחק חמשת אלפים אי אפשר לקבוע בוודאות.

מולנו היתה חטיבה ממונעת של טנקים וחיל רגלים, ואחר כך הסתבר שזו בכלל ארמיה ואף אחד לא ידע בדיוק מה זה ארמיה. אחר כך הסתבר שמדובר במאות טנקים, אלפי חיילים ומי יודע כמה ציודי טנקים. אלה הפחידו אותנו יותר מכל. ובלילה קר, גם שמיכה על מעיל הרוח אינה עוזרת. שאבי, התותחן, אהב את מסך האובך בשעות החום, סקר אותו משך שעות בעינית התותחן שלו. "מה אתה בדיוק מחפש?" שאלתי אותו מוטרף מתנועת הצידוד הבלתי פוסקת. "כשייצא איזה טנק מצרי מבעד לגוש האבק אני אהיה הראשון לתקוע אותו".

"על איזה טווח אנחנו מדברים?", "אלפיים" ענה, "בערך אלפיים".

היו דברים שאפשר היה להתייחס אליהם כאל עובדות מוצקות, כמו הטנק של מפקד מחלקה 3, אף פעם לא זכרתי איך קוראים לו. הטנק עמד באלכסון על מדרון אחורי של דיונה, כנראה תוך ירידה מעמדת ירי, הצריח מכוון לחלק האחורי של הטנק, משמאל, התותח מוטה מטה, כיפת הצריח פתוחה בתשעים מעלות. אולי ראוי לציין: הסימנים הללו מקבלים משמעות רק כאשר מבחינים מקרוב בפתח החדירה של קליע פגז משמאל לתא הנהג, קליע שעבר דרך מכל

הסולר והתפוצץ בפנים והרג בשנייה את התותחן, הטען והמפקד. זה עף החוצה, ושכב שם, ליד הזחל, עד שפונה עם שני ההרוגים האחרים והנהג שהיה בהלם גמור.

מתוך התופת, הליבה הרוחת של ברזל פוגע בברזל, שריקת הפגזים, יציאות שלנו ושלם, חבטות פגיעה, התרסקות ומעיכה על דפנות הטנק ותאי הזיור, מטחי הארטילריה, צידי הטנקים שהטילו עלינו אימה, חילופי מהלומות עם טנקים בטווחים בלתי אפשריים ושיגרת המתנה כמעט מתמדת מתוך הכרה מודחקת שבכל רגע אתה עלול להתוסף אל רשימת הפצועים וההרוגים ההולכת ומתארכת מדי יום.

אוטובוס המאגר הפך להיות משאת נפש. לבלות לילה אחד באוטובוס המאגר, קראנו לו הילטון, והוא בסך הכול הציע שינה בישיבה על ריפוד פלסטיק ירוק עם עוד שלושים ארבעים מילואימניקים מסריחים מזיעה, משקשקים רק מן האפשרות שכל אחד מהם עלול בכל רגע להחליף איש צוות שנהרג או נפצע. לא היה להם קל, לחברה באוטובוס' סטודנטים שהגיעו מחו"ל ואנשי צוות וקצינים שהמלחמה תפסה אותם בלי שיבוץ ורק בסוף תהליך החיול תפסו מקום באוטובוס. אבל הם התעוררו בשש, יצאו לרבוץ על הדיונות במשך היום, בגלל הארטילריה המדויקת שפגעה באוטובוס כבר פעמיים, וחזרו בשש בערב אל מושבי האוטובוס הירוקים אחרי שריקת הפגז האחרון.

גם במלחמה יש סדר, יש הסכמות ויש על מי לסמוך – מלחמה לא עושים בלילה, לא כאן. בימים הראשונים עוד ראיתי במשקפת את חיילי הקומנדו המצרים, צלליות בתנועה, גופים דוממים נעים לאט ממקום למקום, בחסות החשיכה, כלי רכב נעים מרחוק, קולם נשמע רק בדמיון, עם פנסי ערפל בלתי נראים. אחר כך כבר הבנו – אין כאן קומנדו מצרי וגם את הקומנדו שלנו לא ממש רואים. הצנחנים שבאו לשמור עלינו בלילה ומצאו להם מסתור נוח לשנת הלילה מתחת לטנקים לא נחשבו. צידי הטנקים ששרדו את הארטילריה שלנו חזרו בשלום לישון בבסיסם ויפיעו מחר בבוקר. אחרי 6 גם אנחנו סיימנו את יום העבודה. הנועזים היו מתקלחים. רבע ג'ריקן שהמצרים השאירו בכמויות מאחור הספיק. גם השיירות האינסופיות של הארמיה השלישית לא איימו עלינו גם ביום.

חום, אוקטובר. מי היה מאמין שאגיע למדבר הזה כל כך מהר. ביולי הזדכיתי על הציוד ועזבתי את בסיס האוהלים ואת שורות הטנקים. שנאתי כל רגע, את הטנקים, את המפקדים, גנרלים קטנים וגדולים, את הטיפולים האינסופיים בטנק, את מסדרי הטיפולים, את מסדרי הניקיון והמסדרים החוזרים פעם ועוד

פעם ועוד פעם, והיציאות הביתה פעם בחודש בערך. עכשיו שוב, ועכשיו אבל הפעם הצטרפה לסיפור האהבה הזו מלחמה. הזמן לא עבר וכלום לא קרה. העיתונים מגיעים באיחור של כמה ימים מספרים על קרבות בלימה בסיני ועל קרבות קשים עם הסורים ברמה. שם מנסים לייצב קו ופה נלחמים מקו עמדות ברור באויב שכמעט אינו נראה.

שאבי הפסיק לכתוב הביתה, "האמת שאין לי למי" הוא אומר, "אף אחד לא מחכה לי בבית". זה כל מה שהיה מוכן לומר עוד כשהיה מדבר. עכשיו הוא כותב שירים על פיסות קרטון, שהוא קורע מקופסאות מנות הקרב.

כן, כולנו מכונות מלחמה

מרוטות כנפיים

מסריחים, גם מאימה

אבל לא מתים מזה.

הלומי שינה טרופה ומראות

מכאן ומשם ומשום מקום – גם

מזה לא מתים.

"לא רע", אני אומר לו, "יש לך הרבה זמן פנוי, כדאי לך לרענן קצת את יסודות התותחנות". נתתי לו את ספר ההדרכה לצנטוריון. שאבי לא זז. "עזוב, בחייאתך", הוא אומר, "מאוחר מדי לשנות את הגורל – מה שיהיה יהיה". הוא ניגש אל תא זיווד מס' 3 מוציא מנת קרב ומתחיל להתקין לו ארוחה.

למחרת התעכבנו במחנה ההצטיידות המאולתר, מעין מחנה לא מוכר שהיו בו עשרות כלי רכב – משאיות ציוד ואוכל, טנדרים אזרחיים מגויסים, מכליות מים, מכליות סולר, משאיות מנוף, זחלים של חוליות החימוש, מאות חביות של שמן וסולר מפוזרות בכל מקום והרבה אשפה. חנינו עם הטנק במרחק בטוח, אליו לא הגיע ענן האבק מן המחנה, ובכל זאת קרוב דיו. ניצלתי את הזמן כדי לעשות סיבוב ולחפש משהו מעניין – תמיד אפשר היה למצוא משהו, או לפגוש מישהו שאתה מכיר. יד הגורל האירה פנים – הפעם לשאבי. כן, הפעם הצליח לשים יד על משהו עם הרבה בשר.

קראו לה מיקי גרסיה, ילידת 17 בפברואר 1947, קינגמן אריזונה, ארבעים ותשעה ק"ג בלי בגדים, גובה מטר ששים ושלושה, הקף חזה 96, מתניים 56 וירכיים 91 סנטימטר – כיכבה כנערת האמצע של פלייבוי בגיליון ינואר – גיליון מיוחד לרגל ראש השנה. את כל אלה ועוד המון פרטים חשובים למד שאבי בתוך יום מאז מצא בין ארגזי העגבניות, אריזות הוואפלים ושקיות הלחם, ארגז ענק ובתוכו גיליונות פלייבוי ארוזים בשקיות ניילון שקופות ובכל אריזה

גם מכתב לבכי מעוטר בסמל בית הנשיא ובתוספת "לשכת רעיית הנשיא" שהקדישה את הגיליון באופן חגיגי ואישי לכל חייל וחיילת בחזית. "איחולים לבכיים לבריאות ולניצחון" כתבה וגם חתמה בכתב ידה, נינה קציר. שאבי לא ידע את נפשו מרוב שמחה. הוא החזיק כל היום את העיתון קרוב אליו או בהישג יד, סירב להיפרד ממנו לרגע. "תראה", אמר לי, "תראה איזה בזאזים – מי היה מאמין שבקינגמן, עיירה עם אחד עשר אלף תושבים שחיים ב-44 מעלות בצל תגדל נערה עם פלומת שיער סבוך ומתולתל בין הרגליים, מדהים ביופיו, שהגיע לידיים הנכונות, לאיש המתאים בזמן שאין טוב ממנו". בלי כל שהיות פתח את עמוד האמצע עליו נמרח מיקי גארסיה, בחן בפעם האלף כל מילימטר של גופה, השקיע את כל תשומת ליבו בעיניה השחורות שהביטו ישר לעיניו. "זה מה שאני צריך", אמר, "זה מה שאני צריך". הוא הצביע על זוג שדיה הגדולים, המוצקים המעוטרים בפטמות כהות. אינטימיות קולנית נרקמה בין בין שאבי למיקי. הוא הסביר כל התפתחות בקול רם ובאריכות ועשה שימוש נרחב בקשר הפנים כדי להעשיר אותנו בפרטים, "איזה מנוש", נאנח, "איזה רגליים". "זה לא משהו ששתי הכיפות הסרוגות רוצים לשמוע", אני אומר לו, חש כבר במחאה נרגנת הולכת ומתגברת שבסופה, כך אני צופה, ימצאו דרך להפטר מהתועבה מהר ככל האפשר.

שאבי לא החמיץ אף הזדמנות לבלות עם הידירה שלו. בשעות הבוקר, בעמדת המתנה, אחרי הארטיילריה של הבוקר, תפס את מקומי והתיישב בפסוק רגליים על כיפת הצריח, שאותה פתח במאה שמונים מעלות וריפד אותה בשכפ"ץ. בעמדה זו היה מדפדף בגיליון החגיגי של פלייבוי ינואר 1973, ישר לעמוד 42, דילג על כתבה שסיקרה את ביקורו של ריצ'רד ניקסון בסין, "מעניין את התחת שלי", סובב את הגיליון ופתח אגב כך את הכנף המקופלת. בשלב הזה כולם כבר צפו בתנועותיו. "תן להציץ". שאבי לא רצה לתת להציץ. הוא התרכז בתמונתה של מיקי, התעכב על כל פרט, בעיקר בשדיים, אחר כך העביר לעמוד 43, שם חייכה אליו מיקי, בשוכבה על הבטן ואז חזר לעמוד 41 וסיפר בפעם הרביעית על מיקי שלו. "אבא שלה", תירגם בקול, "היה איש חיל האוויר, ועבודתו הביאה אותו להרבה מקומות. מיקי גרה בילדותה בגרמניה, יפן, ופנמה, ואם זה מעניין אתכם", שאל בהרמת קול, "מעניין מעניין", צעקו לו מהטנקים שמסביב, "אז היא גרה גם בקליפורניה, פלורידה ומונטנה. לפני פלייבוי היא היתה", הוא ממשיך, "מיס סקרמנטו והשתתפה בסדרת דרמה בתחנת הטלוויזיה המקומית ktxl-tv40, ראיתי ישר שהיא מוכשרת", סיכם.

"תגיד", אני מפריע לו, "המלחמה נראית קצת יותר טוב – לא?"

"מה רע?", הוא צוחק, "מה רע?" – הוא מצביע על גרסייה – "מה רע?"
"בכלל לא רע", אני אומר, "אתה מזכיר לי אשה אחת שבנה נהרג בששת
הימים. אחרי השבעה היא נפגשה עם כל בנות כיתתו מהתיכון, כל חברי הטובים
וכל מי ששירת איתו בפלוגה כדי לשאול אותם שאלה אחת, אם הבן שלה הספיק
לזיין לפני שנהרג – היא לא שאלה כלום, רק את השאלה הזו."
למה אתה מספר לי את זה .

"כי כשאתה תיהרג, ואמא שלך תבוא לשאול אותי, אם הספקת לזיין,
אני אומר לה שלא בטוח אם הספקת לזיין אבל בטוח שהספקת לעשות ביד,
והרבה."

הוא הסתכל עלי דרוך וחיכה להמשך.
לא אמרתי לו שבליילה, כשכולם ישנים, התעוררתי ושמעתי אותו, ישוב
בתאו מרחק נגיעה ממני, עובד חזק עם יד ימין עמוק בתוך הסרבל שלו.
"גם אתה", הוא אומר לי, "גם אתה".

יד הגורל. הגורל המתעתע היכה בנו שוב ללא רחם וקילקל ברגע אחד את
מצב רוחו החדש והמרומם של שאבי. למחרת, עוד בטרם הספיק שאבי לשלוף
את גיליון ינאר שהיה מונח בחלל אחורי הצריח, בו ישב הקשר, חלל ששימש
בעיקר כמחסן לקופסאות שימורים וספרי התורה של דוד ויקי, החלה הרעשה
כבדה ומדויקת של ארטילריה מצרית. כמו תמיד, סגרנו מדפים והפצרנו בדוד
ויקי להתפלל למעננו, שההרעשה תעבור מהר למקום אחר. אבל לא כך קרה
בפעם הזאת. מרעש הפגיעות אפשר היה להבין כי הפעם אנחנו ממש בתוך ארגז
אש מטווח במדויק. מחלונות האפיסקופים בכיפת הצריח זיהיתי את הפגיעות
בסביבה הקרובה, הרבה עשן ואבק בין הטנקים שלנו. התדר הפלוגתי שימש
עכשיו להתייעצות בין המ"פ למפקדי המחלקות. אז ניתנה הפקודה לצאת
במהירות מהאזור הנגוע. "מספיק עם אלהים", צעקתי בקשר פנים, הפרעתי
לתפילת הכיפות בקשר פנים – "עכשיו מלחמה". בתוך נסיעה איטית וברעש
השרשראות המאיימות להיקרע מהצטברות החול, נפל בתוך החניון מטח נוסף
של פצצות מרגמה. ואז נשמע רעש שאין לטעות בו, פגיעת מתכת במתכת,
חבטה קריעה של ברזל, הטנק היטלטל מצד לצד ואת השקט ששרר אחרי רגע
הפריעו פצצות נוספות שנורו עלינו. נסענו משם לחניון יום ועצרנו ברווחים של
עשרות מטרים בין טנק לטנק.

בהפסקת הירי הראשונה נדחק שאבי וטס החוצה, נעמד לצד הטנק, ידיו על
המתניים, כתפיו שמוטות, כולו אומר ייאוש. "מה קרה לטנק?" אני שואל אותו
– "תא זיווד 5 עף יחד עם רשתות ההסוואה וכל הציוד."

"נסתדר בלי, נסתדר בלי הגריזר – בלאו הכי אף אחד כבר לא מטפל בטנק."

"זאת לא הבעיה," הוא אומר.

קפצתי מהצריח לתופה (זה החלק התחתון של הטנק הכולל את השרשראות ואת תא הלחימה) ובקפיצה נוספת עמדתי ליד שאבי. הבטתי על הצלקת שנוצרה, לא היינו שורדים פגיעה ישירה.

אז לקח אותי שאבי לאחורי הטנק ובהנמכת קול הסגיר את הסוד.

"תראה – איברנו את גרסייה."

"מה פתאום? – הרי שמת אותה באחורי הצריח ליד סידורי התפילה."

"זה היה אתמול – הבוקר אחרי שירדנו לעמדות אחוריות החבאתי אותה

בתא 5."

"השתגעתי? המקום הכי מסוכן."

"לא היתה לי ברירה. הכיפות היו מעלימים את זה בהזדמנות הראשונה. בטח, מי שם פלייבוי, אפילו אם הוא גיליון מיוחד לראש השנה האזרחית,

ליד סידורי תפילה וספרי קודש."

"בשבילי זה היה חשוב מספיק להניח את זה שם."

"יכול להיות, לך תשכנע את דוד ויקי שמיקי גרסייה היא בתולה קדושה

– הם היו יורים בכך על המקום."

"הם לא יודעים לירות," אמר ברצינות גמורה.

"נכון, אבל להתפלל הם יודעים ואנחנו לא יכולים לוותר על זה, לא עכשיו

ולא עד שהמלחמה הזו נגמרת."

אחר כך, בשעות הצהריים המוקדמות, שאבי נעלם. ידעתי לאן הלך.

אחרי שעה הופיע בריצה, גלש במדרון הדיונה לכיוון שלנו.

יד אחת קיבעה את העוזי לחזה ויד שנייה אחזה בקופסה של חמישיית מנות

קרב. הגיע מתנשף, מזיע ומקלל.

זרקתי אליו מימייה.

"חרא," אמר, "חרא של מלחמה."

"מה אתה אומר? גילית את אמריקה."

סימן לי בתנועת ראש לבוא. עברנו להמשך דיון מאחורי הטנק.

"הלכתי לחפש את מיקי."

"אני יודע."

"איך אתה יודע? עקבת אחרי?"

"לאן כבר יכולת ללכת?"

"איבדנו אותה", אמר בהנמכת קול, "איבדנו אותה."
"אני יודע, כבר אמרת את זה פעם."
"לא הבנת. לא נשאר ממנה כלום,"
"גם עמוד 42?"

גם 42, גם 41 וגם 43 מה שנשאר."
מה שניצל מהגיליון החגיגי של ינואר 1973 זה חצי עמוד של ניכסון מבקר
בסין,

"אללה ירחמו, מה אתה רוצה שאגיד לך?"
"צריך לעשות משהו."
מה?
"טקס".

"טקס? ממש טקס?"
"למה לא?" הוא לא מוותר "נעשה טקס פרידה רציני ומכובד וניפרד ממיקי
עם כל הכבוד הראוי לה."

"עכשיו שיכנעת אותי, יש בזה הגיון וזה גם אנושי."
"תגיד", הוא שואל. "כדאי לבקש מהכיפות לקרוא קדיש?"
"לא נראה לי."
"למה?"

"נראה לי שמיקי גרסייה לא כל כך יהודיה."
"אתה צודק, אתה צודק"
"אולי אל מלא רחמים."

"עזוב", אני אומר לו, "למה לערבב את הדתיים בזה. בוא נכבד את האמונה
שלהם."

וכך, אחרי רוטינה של כניסה לחניון לילה, תדרוך קצר של המ"פ שאמר
שוב, "אנחנו בינתיים בולמים, בקרוב נצא לזרוק אותם לתעלה", התכנסנו ליד
הטנק האחרון במבנה חניון הלילה. באו כל מפקדי הטנקים וכל החיילים חוץ
מהכיפות שהלכו עד לסוף טור הטנקים בצד השני.

בזרועות מונפות וכפות ידיים פתוחות אני השקטתי את הדיבורים.
הם עמדו בקבוצות של שניים-שלושה חיילים, סרבלים מטונפים, מעילי רוח
מרופטים, כובעי גרב מפני הקור העז.

"לפניך התכנסנו", פתחתי, "אני מודה לכולכם שבאתם, זהו אירוע מיוחד
שבו נציין את לכתה של אשה מיוחדת. שאבי – אני מעביר לו את זכות
הדיבור."

שאבי עמד אחרי הטנק, רזה, עיניו אדומות, בולטות, מלאות נימי דם, החזיק בידו ספר. הוא השתעל קלות כדי לנקות את הגרון ואז פתח

"מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן – מי זאת עולה מן המדבר מתרפקת על דורה תחת התפוח", עשה הפסקה קלה, התרשם מההקשבה והמשיך, "הנך יפה רעייתי, הנך יפה עינייך יונים, מבעד לצמתך, שערך כעדר העזים שגלשו מהר גלעד – מה יפו דדיך אחותי כלה מה טובו דדיך מיין וריח שמניך משכל בשמים – מה יפו חמוקי ירכיך כמו טלאים מעשה ידי אמן". שאבי לא ויתר, הוא המשיך – מסביב הטנקיסטים כבר מתנדנדים מרגל לרגל – "מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים, אמרתי אעלה בתמר אחזה בסנסניו ויהיו נא שדיך כאשכולות הגפן". כשהרים את הראש, ראה שכבר התחילו להתפזר. "חברה רק רגע, תנו לי עוד משפט", אמר, "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה", ובלי כל שהיות קפץ על מכסה המנוע, שם חיכתה לו תיבת קרטון, פתח את הקופסה, הרים אותה וזרה את גורי הנייר ברוח. הם התעופפו לכל עבר. אחר כך קפץ מטה. אחרוני החיילים כבר חזרו לטנקים.

"איך היה?" שאל, קצת מאוכזב.

"היה מצוין, עשית יפה שהדגשת את השדיים."

"נכון, זה נראה לי נכון."

"מכובד, מכובד – זאת המלה."